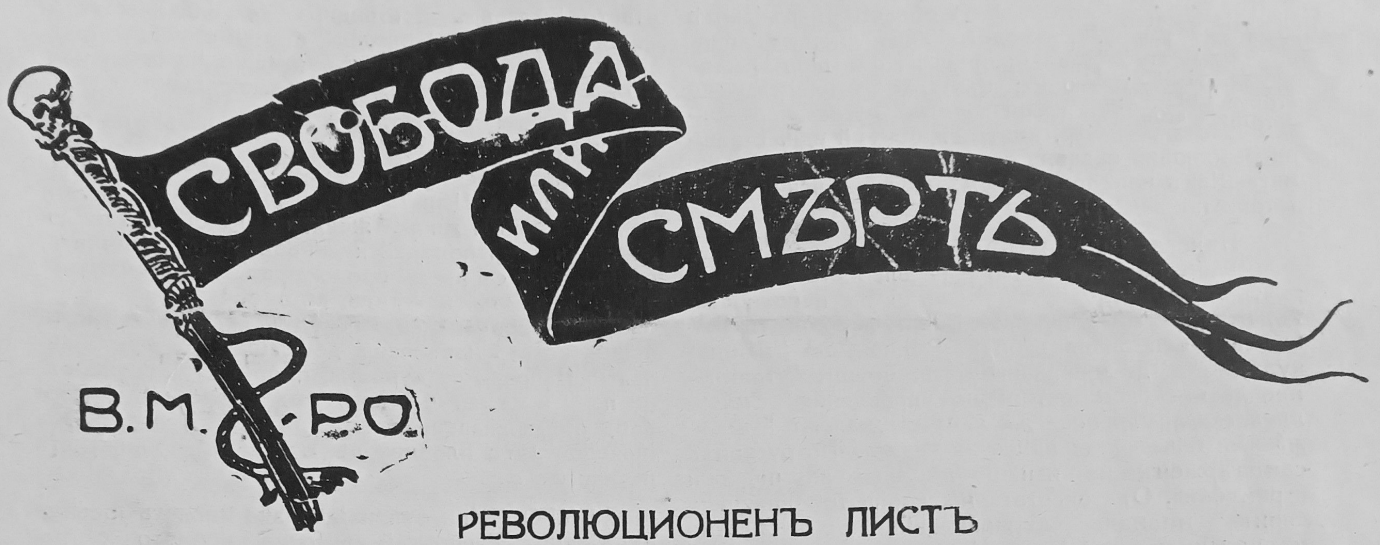
Год. V. 15. Ноември 1929 г. Брой 105

РЕВОЛЮЦИОНЕНЪ ЛИСТЪ

Нашето становище спрѣмо новото административно разпредѣление на Югославия на банства.

Отъ понедѣлникъ, 11. ноември, бановетѣ въ „нашата“ държава сж поели официално и тържествено своитѣ длъжности. Деветь замѣстници на краля сж се нагърбили съ тежката мисия да уредятъ деветтѣ области на Югославия.

По тоя поводъ печатнитѣ органи на диктатурата пѣятъ хвалебствия на новия режимъ и намиратъ за необходимо да поронятъ и малко крокодилски сълзи.

— О, колко много жертвува Сърбия! — провикватъ се тѣ. — Сърбия жертвува вѣковното си име, жертвува славата си въ полза на югославянската идея. . .

Въ тия сълзи проблѣсва и една малка истина: у сръбскитѣ националисти дълбоко въ душата стои едно малко съмнение:

— Ами, да не би, като се полакомихме за голѣмата Югославия, да изпуснемъ и малката си Сърбия?

Въ сълзитѣ на сърбитѣ има една истина. Сърбитѣ не смѣтаха никога да заличатъ сръбското име на държавата си. Ако на 1918 г. се съгласиха да прибавятъ къмъ него и имената на областитѣ Хърватско и Словенско, то бѣ само за временната нужда — да се заличатъ окончателно имената на Черна-Гора, на Македония, на Босна и Херцеговина, на Далмация. Всички тия области имаха тогава еднакво право да искатъ, щото новата държава—федерация отъ области — да носи или едно общо име, или името на всички области.

Сърбитѣ предпочетоха тройното име. Но съ него, безъ да задоволятъ напомнатитѣ народности, не можаха да спечелятъ сърдцата нито на словенцитѣ, нито на хърватитѣ.

Защото днесъ най-малко могатъ народитѣ да се задоволяватъ съ външнитѣ наименования, бидейки вѫтрешно подложени на робство и тероръ.

Съ новото наименование се заличва името на Сърбия, старата престѫпница, окървавената, подлата, безбожната. Изпъква новото име Югославия. Ние посрѣщаме съ ржкоплѣскане загиването на Сърбия, унищожението на сръбското име. Остава ни да се справимъ съ властницитѣ на тъй наречената Югославия, съ *бановски* Югославия, съ противонародната власть на краль Александра Последни и неговитѣ деветь замѣстници.

Месецъ изтече отъ прогласяването на новото наименование на кралството и отъ раздѣлението му на банства.

Появи ли се *поне единъ* отъ призванитѣ и признати водачи на народноститѣ, населяващи Югославия, който да одобри и поздрави реформата? Нищо подобно. Едни отъ водачитѣ сж въ изгнание и високо протестиратъ противъ новата гавра съ върховнитѣ интереси на народитѣ въ Югославия, а други мълчатъ подъ тежката атмосфера на диктаторския режимъ. И това мълчание е много красноречиво. То е най-високия протестъ.

Като прибѣгнаха до реформата, управницитѣ въ Бѣлградъ сами, по тържественъ начинъ, предъ цѣлъ свѣтъ, признаха фалимента на Видовденската конституция. Отъ висотата на трона, тѣ възвестиха, че 10-годишниятъ периодъ на СХС кралство е създалъ само недоволство, само мръсни афери, само кървави стълкновения, само пропасти.

Но, вмѣсто да се отвърнатъ отъ старата система на обезродяване на народноститѣ; вмѣсто да прибѣгнатъ до логичната последица отъ признанието за негодностьта на стария централизъмъ —

ферерацията на автономнитѣ области — сръбскитѣ безумни властници въведоха една система, противъ която днесъ въ крайния изтокъ продължава една тежка революция; въведоха *мандаринската* система; въведоха *системата на рускитѣ авиатски губернаторства*, които сѫщо тъй една страшна революция недавна помете отъ лицето на земята. Какъ непоправими сѫ, наистина, всички диктатори по земята!

Нѣкога си рускиятъ императоръ-самодържецъ не искаше да знае, какво е населението въ империята му по народности. Десетки сѫ народноститѣ, населяващи империята. Всѣка народность имаше свой националенъ битъ. Всѣка, отъ най-некултурната до най-издигнатата, имаше стремление да има свое автономно управление. *Самоуправлението принадлежи къмъ върховнитѣ и неотмѣнними естествени права на човѣка.* Но рускиятъ самодържецъ не искаше да знае за подобни стремления. Отъ висотата на трона той виждаше своитѣ милиони вѣрноподаници - данъкоплатци сѫщински мравуняци — бѣли или жълти, червени или черни — все мравки. И съ смѣлъ калемъ обявяваше: тукъ ще бѫде Приамурската область — по течението на р. Амуръ, тамъ ще бѫде Донската область — по течението на р. Донъ и т. н.

И ето сега чудо на чудесата. По кой знай какво веление на дяволитата сѫдба, следъ като изчезна тъй трагично рускиятъ самодържецъ Николай II Последни, въ Бѣлградъ изпъква очилатата малка фигура на Александра Последни и виква въ героично—смѣшна поза: по Вардаръ съ Косово да бѫде Вардарско банство, по Морава — Моравско банство . . .

Историята се повтаря. Само че трагикомедията е днеска единъ жестокъ фарсъ.

Жестоветѣ на Бѣлградъ сѫ предназначени да залъжатъ свѣта. Свѣтътъ осѫди размирието, което донесе Видовденската конституция. Крaлътъ махна конституцията. Свѣтътъ се изсмѣ. Свѣтътъ осѫди още по-решително диктатурата. Крaлътъ прибѣгна до реформата съ бановетѣ.

Свѣтътъ нѣма да се полъже. Защото порочното начало не може да даде добри сетнини. Репеятъ нѣма никога грозде да даде. Въ днешното време на просвѣта, култура, човѣщина, демокрация, нѣма кой да повѣрва, че срѣдновѣковната мѫдрость на единъ миниатуренъ краль може да повърне колелото на историята.

Трѣбва да се заличи отъ историята цѣлата свѣтовна война; да се убеди свѣтътъ, че Уйлсонъ не е сѫществувалъ; че Обществото на народитѣ е сънь, видение; че Локарно, че пактътъ Келогъ не сѫ сѫществували никога; че дори имената Бриянъ и Макдоналдъ сѫ митически имена — та само тогава, може би, ще повѣрва свѣтътъ, че Бѣлградъ може да стане източникъ на нови начини за разрешаване на народностнитѣ проблеми и проблемитѣ за съвременно управление на народитѣ въ миръ и благополучие.

Въ Европа, когато искатъ да характеризиратъ едно лошо състояние въ нѣкоя область на живота, казватъ: *балканизиране* е настанало! Бѣлградъ следъ войната грабна палмата на първенството. Бѣлградъ претендира за владичеството на Балканитѣ. Въ Бѣлградъ е най-голѣмото зло. Злото не ще се намали съ това, че на отровната и омразна хидра сѫ израстнали нови деветь глави.

Бановетѣ празднуватъ още радостьта на своето назначение. Тѣ се покланятъ на лѣво и на дѣсно, мазно усмихнати къмъ скѫпо платенитѣ ржкоплѣскачи. Цѣлата армия шпиони, сводници, леки и тежки мѫже и жени, които съставятъ бюрократическия полицейски апаратъ на банствата, събрали сѫ се днесъ около кралскитѣ замѣстници. И бановетѣ, наистина, си въобразяватъ, че сѫ бащи на народа. Сѫщо както бѣ въ султанското време, когато новъ паша дойдѣше въ старитѣ вилаяти. Направи се дунанма, пропилѣятъ се народни пари и се изгуби много скѫпо време, а Вардаръ продължаваше да пѣе тѫжната пѣсень, а Македонскитѣ планини да отекватъ проклятията на народа . . .

ВМРО следи отъ най-близко новата реформена акция. Точно тъй както на времето си посрещна много по-сериознитѣ реформи презъ Абдулъ Хамидово време. Не искаме да насилваме ничия съвѣсть, нито да помрачаваме радостьта на наивнитѣ. Смѣтаме се за задължени едно да съобщимъ:

ВМРО отхвърля решително новата административна реформа, първо, затуй защото *произхождението ѝ е порочно.* То не идва отъ свободно изразената народна воля, а отъ волята на една група народни потисници. ВМРО отхвърля реформата още затуй, че тя е едно *подло дѣло.* Тя е предназначена да хвърли прахъ въ очитѣ на свѣта. Сърбитѣ симулиратъ самоотверженостьта на крокодила, който плаче за сѫдбата на погълнатата жертва. ВМРО е противъ реформата и за това, че тя ще донесе едно несъмнено разширение на бюрократизма, шпионажа, корупцията, разбалата въ областитѣ и ще увеличи до голѣма степень държавнитѣ разходи за абсолютно непроизводителни цели. ВМРО е противъ реформата и за туй, че е насочена да прилепи Македония подъ сръбска власть къмъ други сръбски области, старайки се да увѣковѣчи раздѣлата на общото ни отечество Македония.

Всѣко отъ тия четири основания, поради които ние сме противъ реформата, ни дава правото да се боримъ противъ нея съ всички срѣдства, които имаме на разположение.

Ние, разбира се, ще държимъ точна смѣтка за промѣната. И за насъ пакъ Скопйе ще бѫде духовния центъръ на нашата акция, която неминуемо ще обхване цѣлото банство. Българи, турци и албанци, рамо до рамо, братски ще свържатъ усилията на своитѣ народностни мѣстни организации, за да извоюваме свободата на населенията въ Вардарското банство.

Нѣма ядъ, на който да не е намѣрено противоядие. Нашиятъ успѣхъ е гарантиранъ отъ безумието на противника, който все още вѣрва, че Вардаръ ще обърне течението си и ще тръгне къмъ Бѣлградъ. Не, никога. Що Богъ даде на македонцитѣ, не е сърбинътъ, които може да му го отнеме.